МОТИВИ

към проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 8121з-465 от 26 август 2014 г. за организацията и функционирането на Националната Шенгенска информационна система на Република България (обн. ДВ, бр. 74 от 2014 г., изм. и доп. бр. 50 от 2015 г., бр. 68 от 2016 г., бр. 95 от 2018 г. и бр. 23 от 2022 г.)

1. Причини за нормативните промени.

Наредба № 8121з-465 от 26 август 2014 г. за организацията и функционирането на Националната Шенгенска информационна система на Република България отразява изискванията на правните инструменти на Европейския съюз, на които се основава съвременната архитектура на информационната система (ШИС):

Актуалната ШИС функционира въз основа на три регламента:

- Регламент (ЕС) 2018/1860 на Европейския парламент и на Съвета от 28 ноември 2018 г. за използването на Шенгенската информационна система за целите на връщането на незаконно пребиваващи граждани на трети държави, с който се урежда обработването в ШИС на „сигнали за връщане“;

- Регламент (ЕС) 2018/1861 на Европейския парламент и на Съвета от 28 ноември 2018 г. за създаването, функционирането и използването на Шенгенската информационна система в областта на граничните проверки, за изменение на Конвенцията за прилагане на Споразумението от Шенген и за изменение и отмяна на Регламент (ЕО) № 1987/20064, с който се урежда обработването в ШИС на „сигнали за отказ за влизане и пребиваване“ и

- Регламент (ЕС) 2018/1862 на Европейския парламент и на Съвета от 28 ноември 2018 г. за създаването, функционирането и използването на Шенгенската информационна система (ШИС) в областта на полицейското сътрудничество и съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси, за изменение и отмяна на Решение 2007/533/ПВР на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1986/2006 на Европейския парламент и на Съвета и Решение 2010/261/ЕС на Комисията, с който се урежда обработването в ШИС на сигнали в контекста на полицейското сътрудничество и съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси, както и Регламент (ЕС) 2022/1190 на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2022 година за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1862 по отношение на въвеждането на информационни сигнали в Шенгенската информационна система (ШИС) за граждани на трети държави в интерес на Съюза.

Системата е една от основните компенсаторни мерки, които допринасят за поддържането на високо ниво на сигурност в рамките на пространството на свобода, сигурност и правосъдие на Съюза, като подпомага оперативното сътрудничество между националните компетентни органи за граничен контрол, полицейските органи, митническите органи, службите за административен контрол на чужденците и органите, отговарящи за предотвратяването, разкриването, разследването или наказателното преследване на престъпления или за изпълнението на наказания.

С Решение (ЕС) 2024/3212 на Съвета от 12 декември 2024 година беше прието премахването на проверките на лица по вътрешните сухопътни граници, считано от 01.01.2025 г., с което бе завършен процеса по интеграция за пълното прилагане от страната ни на разпоредбите от достиженията на правото от Шенген.

Практическото прилагане на Наредба № 8121з-465/ 2014 г. след последните изменения в нея, показва необходимост от прецизиране на някои от действащите разпоредби относно видовете сигнали, които се въвеждат в ШИС, осъвременяване на други норми съобразно допълненията в уредбата на Европейския съюз и насоките (Ръководство за ШИС), приети от Европейската комисия (C(2023) 2152 final), до компетентните органи на държавите членки и бюрата SIRENE при изпълнението на задачи, свързани с Шенгенската информационна система.

Регламент (ЕС) 2022/1190 изменя Регламент (ЕС) 2018/1862 като предвижда нов „информационен сигнал“ по чл. 37 а, към който могат да се въвеждат свързани сигнали за вещи. Информационните сигнали се въвеждат в ШИС с цел да бъдат информирани крайните потребители, извършващи търсене в ШИС, за предполагаемо участие на граждани на трети държави в терористични престъпления или в други тежки престъпления, които са изрично изброени в Регламент (ЕС) 2022/1190.

2. Цели, които се поставят.

Разграничаване на категориите сигнали, които се въвеждат в ШИС относно незаконно пребиваващи граждани на трети страни, спрямо които е взето решение за връщане, налагащо задължение за връщане в тяхната държава на произход или в друга трета държава и сигналите за отказ за влизане и пребиваване с които на съответния гражданин на трета страна се забранява да влиза и да пребивава на територията на държавите членки и асоциираните към Шенген държави за определен период от време.

Прецизиране на персоналния обхват на категорията сигнали за изчезнали лица, които трябва да бъдат поставени под закрила.

Допълване на уредбата с категорията „информационни сигнали“, които могат да се въвеждат в ШИС по предложение на Европол с цел да бъдат информирани крайните потребители, извършващи търсене в ШИС, за предполагаемо участие на граждани на трети държави в терористични престъпления или в други тежки престъпления, изброени в приложение I към Регламент (ЕС) 2016/794 с цел определяне на неговото местонахождение.

Актуализиране на Приложението по чл. 13 от наредбата по отношение органите с право на достъп до сигналите в ШИС съобразно функционалната им компетентност и цели на достъпа.

3. Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба:

Приемането на предложените промени в Наредба № 8121з-465/ 2014 г не налага необходимост от допълнителни разходи/трансфери и други плащания, които да бъдат одобрени по бюджета на Министерството на вътрешните работи за сметка на бюджети по държавния бюджет.

Предлаганите изменения ще се изпълняват в рамките на утвърдения бюджет на Министерството на вътрешните работи за съответната година.

Предложеният проект не води до въздействие върху държавния бюджет.

4. Очаквани резултати от прилагането на акта.

Очаква се да се прилагат от националноотговорните органи единни стандарти и правила, въз основа на споделена информация с държавите членки, с цел улесняване на полицейското и съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси, граничния и

визовия контрол и контрола върху режима на пребиваване на гражданите на трети страни на територията на държавите членки.

Всеобхватното използване на функционалностите на ШИС за въвеждане и използване на категориите данни за издирване на лица и идентифициране на вещи е основа за подобряване оперативното сътрудничество между правоприлагащите органи в борбата с тероризма и другите тежки престъпления.

5. Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз.

С проекта на наредба се осигурява прилагането на правните инструменти на Европейския съюз, свързани със създаването и функционирането на ШИС - Регламент (ЕС) 2018/1860 Регламент (ЕС) 2018/1861 и Регламент (ЕС) 2018/1862.

Посочените регламенти в съответствие с чл. 288 от Договора за функциониране на Европейския съюз са правни актове с общо действие, задължителни в своята цялост и пряко приложими във всички държави членки, без да са необходими национални мерки по транспониране. Предвид на това към проекта не е приложена справка - таблица за съответствие с правото на Европейския съюз.

Чрез предложените нормативни промени на съответното систематично място в наредбата се отразява/препраща към относимите разпоредби на регламентите относно категориите сигнали за лица по чл. 3 от Регламент (ЕС) 2018/1860, чл. 24 от Регламент (ЕС) 2018/1861 и чл. 37а от Регламент (ЕС) 2018/1862 и вещи по чл. 37а, парагр. 12 от Регламент (ЕС) 2018/1862, категориите данни за лица, сроковете за тяхното съхранение и преглед, както и условията за заличаването им.

В съответствие с чл. 17 от Регламент (ЕС) 2018/1860, чл. 34 от Регламент (ЕС) 2018/1861 и чл. 44 от Регламент (ЕС) 2018/1862 в приложението към чл. 13 от наредбата се допълват и прецизират компетентните национални органи с право на достъп до данните в ШИС.